

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

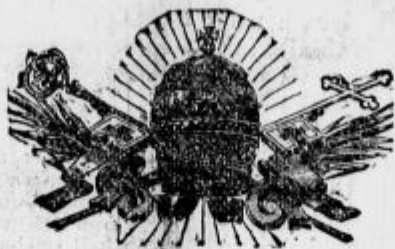
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10,650 in 10,349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39,011, Praga-Dunaj 24,797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Papež Pij XI.

Vatikansko mesto 10. februarja 1939.

Davi ob 5 uri in 31 minut je umrl svetlo oče papež Pij XI. Tik pred smrtjo je še blagoslovil vse navzoče, med katerimi je bil njegov državni tajnik kardinal Pacelli. Zadnje besede, ki jih je vrhovni poglavar katoliške Cerkve jasno in razločno zašepetal, preden je odšel v večnost, so bile:

„Mir, mir, o Jezus!“

V takem času, kakor je naš, se pretresljivi dogodki najrazličnejšega značaja vrstijo drug za drugim, kakor da so med seboj v skrivnostni zvezi. Še ni premagan vtis ene zlovesne novice, ko nas vznemiri drugo žalostno poročilo, zdaj z enega zdaj z drugega konca sveta. Čeprav seveda ni vsak tak dogodek znamenje viharne dobe, v kateri živimo, pa nas vsa na kakršenkoli že način opominjajo resnobe časa in poglobljene občutek tesnobe, ki se je polastila vseh sre. Tudi smrt papeža Pija XI. se na temnem ozadju naših dni odraža v naših dušah s posebno pretresujočo silo.

Umrli je vladar ogromnega katoliškega sveta, pontifex maximus tistega Rima, ki je večen tako kot izhodišče krščanske vere, kakor kot temelj naše evropske posvetne omike, varuh in branik vse naše kulturne tradicije pa kažipot večne resnice Kristusovega nauka. Zato je papež vladar v brezprimerno širšem smislu nego je poglavar kakšne druge verske družbe; on ima poslanstvo, da združi ves svet v veliko duhovno in moralno enoto, na kateri so že pred Izveličarjem delali najplemenitejši duhovi našega kulturnega sveta kot njegovi, od božje milosti ozarjeni predhodniki. Papež je vesoljski glavnik in ker ves svet to čuti, je vse, kar se njegovega dela in osebne usode tiče, svetovnega pomena. Danes pa se te usodnosti zavedamo tem bolj, čim bolj je važno razdobje, v katerem je Pij XI. živel in umrl.

Pokojni papež je za časa svojega sedemnajstletnega vladanja v polnem obsegu izvršil nalogo, ki mu jo je na najvišjem mestu krščanske družbe zaupal vladar vseh časov: da v vrtincu od svetovne vojne do dna razburkanih strasti, ki razdirajo, in dobrih

teženj, ki ustvarjajo, svetli omikanemu človeštvu kot svetilnik, ki temo loči od luči, zmote razkriva in obsoja, sile obnove in vstajenja pa krepi ter pravilno usmerja. Ako okrožnice, navodila, nagovore in izjave ter priložnostne govore Pija XI. bistveno povzamemo kot med seboj zvezano celoto, vidimo, kako je papež postavil kot celico družabne preosnove družino, v kateri se rodi posameznik kot oseba, ki ima na eni strani neodjemljive pravice svobodnega samouveljavljanja, na drugi pa je vezan na družino, na ves svoj krvni in narodni okoliš ter na vse občestvo sploh, pred vsem pa na Kristusovo občestvo žive Cerkve, ki naše svobodno osebo in naše na družbo vezano življenje spravlja med seboj v najvzornjši sklad po pravih božjega npravnstvenega zakona. Pij XI. je zato videl čisto v duhu vsega krščanskega izporočila temelj ozdravljenja v vzgoji vsakega posameznika v popolnega človeka, v izoblikovanju polne krščanske osebnosti, v ponotranjenju duhovnega življenja vsakega člana krščanske družbe, o čemer nam najlepše govori njegova okrožnica o krščanskem svečenstvu. Le po poti take osebnosti prevzgoje

moremo priti do trajne reforme človeškega občestva, zakaj družabni red sloni na etični višini posameznikov, na zvestobi, pravicoljubnosti, premagovanju samoljubnih nagonov in oni vzajemnosti, ki je ne ustvarja ne posamična ne kolektivna korist, ampak edinole ljubezen, ki rodi trajni socialni mir, kateri je po besedah Tomaža Akvinskega opus caritatis, to je, delo ljubezni. Šele v tem svitu moremo docela razumeti najpoglednejšo okrožnico pokojnega svetega Očeta »Quadragesimo anno«, ki preosnove človeške družbe ne pričakuje od kakšne po sili diktirane

„Mir, mir, o Jezus . . .!“

To je bila zadnja molitev poglavarja vesoljne katoliške Cerkve

Rim, 10. febr. b. Davi ob 5.31 je umrl sv. oče papež Pij XI. Snoci po drugem napadu srčne astme se je stanje visokega bolnika znatno poslabšalo, toda z naglo pomočjo dr. Filipa Raccia, ki je nadomestoval obolelega prof. Milanija, papeževega osebnega zdravnika, se je posrečilo pokojnemu sv. očetu olajšati dihanje in vse je kazalo, da je kriza prebrojena in da se bo stanje zboljšalo.

Ko se je papeževo zdravje nekoliko obrnilo na bolje, ga je zapustil vatikanski državni tajnik kardinal Pacelli, ki je bdel pri sv. očetu do polnoči. Pri izhodu iz papeževe palače je kardinal Pacelli izjavil, da stanje visokega bolnika ni tako težko, da bi se moglo pričakovati katastrofo.

Umirajoči papež še blagoslavlja

Medtem pa je davi ob 3 dobil bolnik tretji srčni napad. Zdravnik dr. Rocci je mogel samo ugotoviti, da puls nepristojno pojemlje. O tem je takoj obvestil msgr. Conpanoliera ter mu sporočil, da je vsak trenutek pričakovati smrti sv. očeta. O tem je takoj obvestil tudi vatikanskega državnega tajnika kardinala Pacellija ter papeževega nečaka grofa Rattija.

Okrog 4 je podelil msgr. Romanis papežu poslednje sv. olje. Okrog bolničkove postelje so bili zbrani kardinali Pacelli, Caccia, Dominioni, grof Ratti, guverner vatikanskega mesta in prof. Milani, ki je navzlic težki bolezni vseeno prišel k smrtni postelji sv. očeta, da mu olajša zadnje trenutke. Za olajšanje dihanja so skušali ob 4.20 dati bolniku kisika. Toda malo pred 5 je papež Pij XI. padel v agonijo, vendar je še nekajkrat prišel k zavesti in navzoči so slišali besede umirajočega, ki jih je tiho izgovarjal: »Mir, mir, o Jezus!« Tako je počasi gasilo življenje velikega pokojnika in ob 5.31 je papež izdihnil. — Zdravniki so takoj ugotovili smrt in vsi navzoči so poklekli k molitvi.

Kardinali pri trupu pokojnega papeža

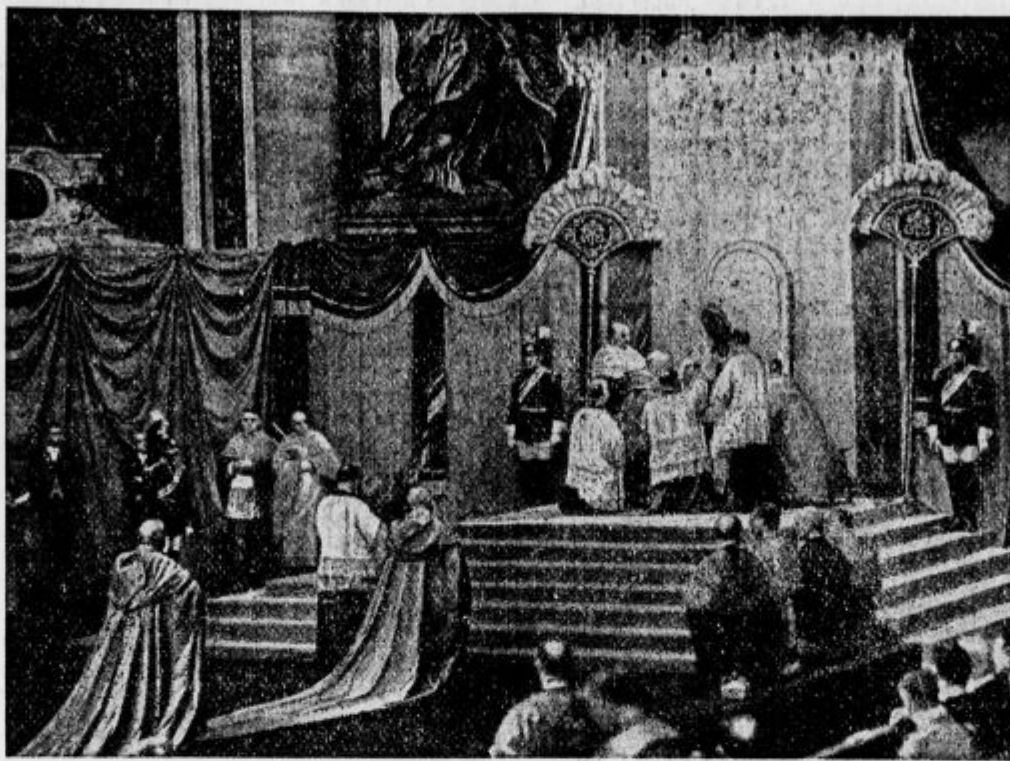
Ob postelji sv. očeta so molili tudi številni kardinali, rodbina sv. očeta ter redovniki. Takoj po njegovi smrti je prišlo 40 kardinalov, ki so se poklonili smrtnim ostankom velikega pokojnika. Nato so pričeli sestavljati zapisnik o smrti sv. očeta in opravili obrede, ki so za ta primer predpisani. Papeža Pija XI. so položili nato na mrtvaški oder s srebrnim križem in rožnim vencem v roki. Nad njegovo glavo je bila postavljena slika sv. Terezije.

Kardinal Pacelli - kamerlengo

Vatikanski državni tajnik kardinal Pacelli in njegova dva pomočnika v vatikanskem tajništvu eta takoj določila vse, kar je bilo potrebno, da se za časa, ko bo izpraznjena papeška stolica, upravlja tekoči posli. Baročna vrata so bila takoj zaprta, dvorišče sv. Damaza pa izpraznjeno. Papeževa garda čuva po določitih ceremonijah papeške sobe.

Čerkev bo po kanonskih predpisih upravljala komisija štirih kardinalov pod predsedstvom kamerlenga, ki je državni tajnik kardinal Pacelli. O smrti sv. očeta so bili takoj obveščeni vsi diplomatski predstavniki tujih držav. Zvonovi vseh rimskih cerkva in malo pozneje zvonovi vsega sveta so napovedali sto milijonom katoličanov smrt sv. očeta.

Kardinali rimskega kolegija so se takoj zbrali v Vatikanu, prav tako pa tudi 200 italijanskih škofov, ki so prišli nemudoma v Rim, da prisostvujejo svečanostim, ki bodo v soboto in nedeljo za proslavo 17. obletnice papeževega kronanja in 10 letnice podpisa lateranske pogodbe, s katero

Sveti oče Pij XI. med pontifikalno sv. mašo v cerkvi sv. Petra v Rimu.

tero je bilo doseženo premirje med Vatikanom in Italijo. Papež Pij XI. je v nedeljo zvečer še dolgo delal v svojem kabinetu in je pripravil govor, ki bi ga moral imeti v soboto pred kardinali in italijanskimi škofi.

Davi ob 7.15 je kardinal Canaris odslužil prvo veliko ceremonialno sv. mašo. Od tega trenutka dalje hodijo mimo odra kardinali in ostali visoki dostojanstveniki, višji funkcionarji vatikanske države in papeževi komorniki, ki poklekajo pred velikim pokojnikom in molijo. Počasi gredo drug za drugim mimo odra vsi nadškofje in škofje, ki so prispele na veliko konferenco episkopata.

Ob 10 dopoldne je prispela v Vatikan tudi sestra pokojnika, ga. Marija Ratti, z nečakom pokojnika grofom Rattijem. Ga. Ratti je dolgo molila ob mrtvaškem odru in je nato poljubila roko svojega brata. Nato so jo odpeljali iz dvorane vso potro in žalostno.

Ob 11 se je sestala apostolska zbornica na prvi sestanek, da določi vse, kar je potrebno za pokop velikega dostojanstvenika in za izvolitev novega papeža. Ob 11 je kardinal Pacelli izvršil pregled trupa papeža Pija XI. v prisotnosti določenih osebnosti.

Popoldne je bil tudi juridični pregled pokojnika ter so tako končane vse formalnosti glede njegove smrti, nakar je bilo truplo papeža Pija XI.

Papež Pij XI. na vatikanskem vrtu.

„Govori vam umirajoči . . .“

Pretresljiv razgovor med papežem in Chamberlainom o delu za mir med narodi

London, 10. februarja. TG. Nocojšnji listi objavljajo pretresljive podrobnosti iz razgovora, ki ga je imel angleški ministrski predsednik Chamberlain s svetim očetom, ko ga je ob priliki svojega bivanja v Rimu v spremstvu lorda Halifaxa obiskal. Sveti oče je Chamberlaina pristožno pozdravil, mu dolgo stiskal roko in ga takole nagovoril:

»Vedite, da Vam govori umirajoči človek. Nadaljujte s svojim delom za mir. Rad bi doživel uspeh Vašega dela in Vaših naporov. Toda vem, da tega ne bom več doživel. Naj vsemogočni Bog blagoslovi Vaš trud za mir med narodi.«

Listi ponatiskujejo te pretresljive besede vrhovnega poglavarja katoliške Cerkve ter prinašajo tudi besede, ki jih je Chamberlain spregovoril o svojem obisku pri papežu, ko je parlamentu poročal o svojem potovanju v Rim.

»Obisk pri papežu je bil za mene največji dogodek v življenju in nikoli ne bom pozabil na trenutek, ko mi je sivolasi starček, ki ga je oprijemala bolezen a se od nje ni dal streti, govoril o miru in o naporih, ki jih je treba zanj storiti, ko mi je govoril o Angliji, o angleškem ljudstvu in o mojem vladarju.«

prenešeno v sikstinsko kapelo, kjer bodo pokojniku izkazali zadnjo čast vatikanski funkcionarji. Storjeni so bili tudi potrebni ukrepi, da bi masa vernikov ne prodrla v notranjost vatikanskih vrat in motila izvršitev ceremonialnih predpisov.

Ogromne množice se poslavljajo

Ze od davi se zbirajo v Vatikanu ogromne množice ljudstva, ki bi se rade poslovile od svetega očeta. Ljudstvo se nepristojno udeležuje pohodnosti v baziliki sv. Petra in žalnih maš v vseh rimskih cerkvah in v cerkvah po vsej Italiji. Zvonovi nepristojno zvonijo. V vseholah so bila ustavljena predavanja in se vršijo le kratka predavanja o pokojniku in o pomenu lateranskega pakta. V vseh italijanskih mestih so izšle posebne izdaje, ki so prinesle dolge članke o delu sv. očeta. Prve vesti o njegovi smrti so bile objavljene po radiu.

Vatikan, 10. febr. AA. Havas: Proti koncu pomladi leta 1936 je sv. oče začutil prve bolečine.

Vtis papeževe smrti v Jugoslaviji V Zagrebu

Zagreb, 10. februarja. b. Vest o smrti papeža Pija XI. se je razširila po Zagrebu in po vsej Hrvatski z bliskovito naglico. Prvi je zvedel za smrt velikega pokojnika tajnik nadškofa gospoda dr. Stepinca, ki je poklical takoj nunciaturo, ki mu je to potrdila. Nato je obvestil o smrti svetega očeta hrvatskega metropolita nadškofa g. dr. Alojzija Stepinca. Zvonovi zagrebskih cerkva so žalostno odjeknili in dušah vseh hrvatskih katolikov, ki v sv. očetu niso videli le svojega duhovnega verskega očeta, temveč resničnega in pravega prijatelja hrvatskega naroda. Na zagrebskih cerkvah, župnih uradih, na hrvatskih ustanovah ter uradnih poslopih so bile takoj razobešene črne ali pa državne zastave na pol droga. Prav tako so razvili zastave tudi tuji konzulati. Z zagrebske katedrale ter tudi z nadškofovega dvorca so vijejo črne zastave, na samem nadškofovskem dvorcu pa je razobešena papeška zastava s črnim florom. Hrvatska in katoliška društva so odpovedala vse prireditve, ki so bile napovedane za prihodnje dni ter tako manifestirajo žalost vsega Zagreba in vsega hrvatskega naroda za pokojnim velikanom. Nocoj ob 6. so se sestali v nadškofovskem dvorcu dostojanstveniki, ki so organizirali proslavo papeževega dne, ki bi morala biti 26. februarja v prostorih zagrebskega velesejma. Na tej seji so proučili značaj napovedane prireditve, ki bo izmenjana.

Hrvatski metropolit in zagrebski nadškof gosp. dr. Alojzij Stepinac je izdal danes tudi posebno okrožnico na duhovščino in na ljudstvo zagrebske nadškofije, v kateri opisuje pomen pokojnega sv. očeta za katoliško Cerkve, vso njegovo veliko delavnost na vseh področjih, zlasti pa naglašja simpatije in ljubezen, ki jo je gojil sv. oče do hrvatskega naroda. Na koncu okrožnice se omenjajo vsi ukrepi, ki jih je treba izvršiti v zvezi s smrtjo pokojnega sv. očeta ter določa naslednje ceremonije: 1. Da se v vseh župnih cerkvah in javnih kapelicah zagrebske nadškofije skozi osem dni zvonit dopoldne ob 10. in popoldne ob 4. skozi pol ure v treh presledkih ter da se tako verniki pozovejo k molitvi za blaženega pokojnika. 2. Da se v torek 14. februarja služijo svečane zadušnice za pokojnim sv. očetom, in sicer misa pro defunctis prima cum orationibus in depositirne summi Pontificio in libera. Na te zadušnice naj župniki pozovejo vse javne oblasti, šole in vernike. 3. Da vsak duhovnik zagrebske nadškofije odsluži sveto mašo za blagega pokojnika. 4. Da se v znak žalosti do izvolitve novega papeža ustavijo vse prireditve katoliških društev.

Francija je na ganljiv način proslavila spomin na pokojnega Pija XI.

Pariz, 10. febr. c. Na svojstven in zelo lep način je nocoj vsa Francija proslavila spomin velikega papeža Pija XI. Vse državne radijske postaje so v dveh oddajah vesti, ob osmih in ob pol devetih, za uvod priredile kratko radijsko reportažo o pokojnem poglavarju katoliške Cerkve.

Pred redno oddajo vesti se je zaslislalo zvočenje zvonov cerkve sv. Petra v Rimu, posneto na gramofonskih ploščah. Takoj nato pa se je v dveh presledkih zaslislal glas sv. očeta, posnet tudi na gramofonski plošči. Glas sv. očeta je bil jasen in čist ter zelo močan. Obakrat pa je govoril v italijanski.

Nato pa je kratko predaval o sv. očetu znani profesor katoliške univerze v Parizu Jacques Maritain, ki je izrekel nekaj izredno lepih misli o pokojnem sv. očetu. Omenil je, da spada pokojnik v isto vrsto takoj za papežem Gregorjem VII. in Inocencem III. Naštel je njegove boje za rešitev veličine človeške osebnosti, ki je bila ustvarjena po božji podobi, in navajal več odstavkov iz papeževih poslanic iz zadnjih let. Zaključilo pa je to reportažo zopet zvočenje zvonov s cerkve svetega Petra.

Ta izredno lepa manifestacija francoskih državnih radijskih postaj za pokojnega sv. očeta in katoliško Cerkve sploh, pač najlepše dokazuje tudi to, kako velik ugled uživa danes katoliška Cerkve v Franciji. Še pred nekaj leti kaj takega v Franciji niti mislili ne bi bilo mogoče. Spored so prenašale tudi številne zasebne radijske postaje in kratkovalovne postaje v francoske kolonije.

Tedaj je bil star 80 let. Prej ni bil nikdar bolan, in je takrat prvič čutil utrujenost. Bivanje v Castel Gandolfu mu je storilo dobro in že je kazalo, da bo sv. oče popolnoma ozdravel. Hodil je na daljše sprehode ter opravljal po malem svoj posel. Potem se je konec meseca septembra vrnil v Rim, da prevzame svoj redni posel. Nekaj tednov pozneje ni mogel več niti poklekniti, pač pa je svoje dolžnosti opravljal sede. Kljub temu pa je še sprejemal v avdienco. Prve dni decembra 1938 se je njegovo zdravstveno stanje še poslabšalo. Zatekla mu je leva noga ter je tedaj sv. oče moral prvič ostati v postelji. Zdravniki so priporočali, da se ne sme dosti premikati, profesor Milani, zdravnik sv. očeta, pa ga je pregledal trikrat na dan. V šestih tednih je bila zaskrbljenost zaradi njegove bolezn velika, a se je zdravstveno stanje sv. očeta počasi le nekoliko zboljšalo, tako da je mogel vsak dan vstati ter hoditi po nekaj ur. Pet mesecev bivanja v Castel Gandolfu je vplivalo zelo dobro na njegovo zdravstveno stanje. Sv. oče je ozdravel, v kolikor so mu to dovoljevala visoka leta starost. Tako je mogel spet sprejemati v avdienco, imeti govore, težko duhovno delo pa je izčrpalo njegov organizem ter ga čedalje bolj slabilo. Dne 30. aprila je ponovno odšel v Castel Gandolfo. Dober zrak je sicer zelo dobro učinkoval nanj, toda sv. oče se ni mogel več prosto gibati. Njegova duhovna delavnost pa je ostala še vedno popolna. Konec meseca oktobra se je vrnil v Vatikan, in to je bilo njegovo zadnje potovanje.

V Belgradu

Belgrad, 10. febr. m. Glas o smrti sv. očeta se je že v zgodnjih urah razširil po naši prestolnici. Tukajšnja apostolska nunciaturo je radijsko brzojavno obvestilo prejela okoli 6 jutraj. Na palači so razobešili papeško zastavo na pol droga. O smrti sv. očeta je bila v jutranjih urah obveščena tudi vlada od našega poslanika pri Vatikanu g. Miloševića-Sorga. Predsednik vlade je izdal takoj nalog, da se v znak žalosti za umrlim svetim očetom razobešijo na vseh državnih uradih državna zastava na pol droga. V nunciaturo so prihajali dopoldne zastopniki tukajšnjih oblasti ter diplomati tujih držav, ki so apostolskemu nunciju msgr. Feliceju izrekli sožalje v imenu svojih vlad.

Zaradi smrti sv. očeta je izdal danes belgradski nadškof dr. Ujčić okrožnico na vso duhovščino belgrajske nadškofije. V okrožnici jih najprej obvešča o smrti sv. očeta, nato jim pa naroča, da se mora po vseh cerkvah v belgradski nadškofiji trikrat na dan zvoniti za pokojnim sv. očetom in da se na vseh cerkvah izobesijo žalne zastave. Na dan pogreba se mora za umrlim papežem brati requiem. Dalje naroča svoji duhovščini, da mora opravljati predpisane molitve za izvolitev novega papeža.

Prva komemoracija za sv. očetom bo v Belgradu v nedeljo po deseti sv. maši v cerkvi Kristusa Kralja. O življenju in delovanju pokojnega sv. očeta bo govoril belgradski nadškof msgr. Ujčić. Slovesni requiem bo istega dne in ob isti uri kakor v Vatikanu. Na requiemu bodo zastopane vse cerkvene in vojaške oblasti, senat, skupščina in diplomatski zbor.

Zaradi smrti sv. očeta je izrekel državnemu tajništvu v Vatikanu mesto v imenu jugoslovanske vlade sožalje predsednik vlade g. Dragiša Cvetković. Predsednik senata dr. Anton Korošec je prav tako poslal državnemu tajniku, Nj. Eminenci kardinalu Pacelliju sledečo brzojavko: »Ob smrti Njegove Svetlosti papeža Pija XI. blagovolite sprejeti tako v imenu senata kraljevine Jugoslavije kakor tudi v mojem izrazu globokega sožalja.«

G. dr. Korošec je izrazil sožalje tudi tukajšnjemu apostolskemu nunciju msgr. Feliceju.

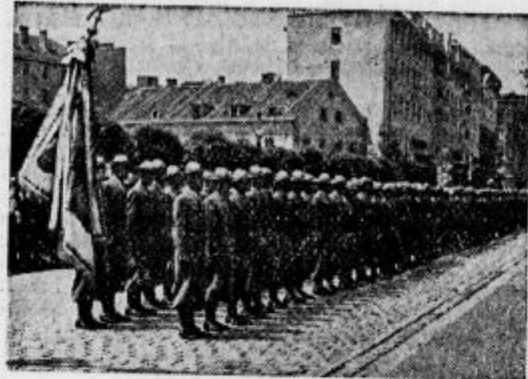
Škof dr. Gregorij Rožman slovenskim fantom:

„... da boste nekoč vsi vzorni katoliški moške in očetje!“

Ob priveditvi, ki jo je Ljubljanska podveza fantovskih odsekov privedila v proslavo 17 letnice, odkar v sv. Cerkev vlada papež Pij XI., je škof dr. Gregorij Rožman imel na fante naslednji govor:

Dragi fantje!

Na vprašanje, kaj od vas kot škof pričakujem, bi najlažje in najbolj na kratko mogel odgovoriti: da boste pred svet postavili tako podobo fanta in moža, kakor ste opisani v Jerajevi knjigi: Vzori

Častna četa slovenskih fantov.

slovenskih fantov. Ako pa naj to misel določeneje izrazim, pa kot najvažnejše in največje pričakujem od vas, da tako raste in živite, da boste nekoč vsi vzorni katoliški moške in očetje. Nobena zadeva se mi danes ne zdi bolj važna, bolj pereča. Jaz, ki žutim odgovornost za rod, ki sedaj živi, in za rod, ki bo prišel za njim, z veliko skrbjo gledam, kako naše nove družine najprej sama imeti trdna tla pod nogami. Njun duševni svet mora nekaj vsebovati, da bosta otrokom mogla kazati pravo pot k tistemu cilju, h kateremu smo mi vsi namenjeni.

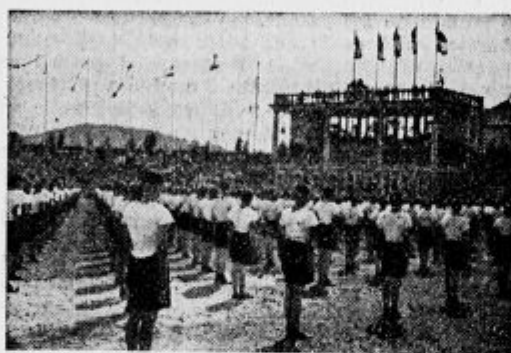
Mislite vzvišeno o družini

Da pa bo iz naših družin moglo zadihati bolj zdravo življenje, se mora predvsem izpremeniti naziranje o družini, ki je danes v zelo širokem obsegu kaj površno in poniževalno. In to pričakujem od vas, dragi fantje, da se vi v vsem svojem naziranju in pojmovanju družinskega življenja tako visoko dvignete nad poulično pojmovanje, da boste nad mlakužo povprečnosti stali tako visoko, kakor Aljažev stolp stoji visoko nad Ljubljanskim poljem. Družina ni kaka nadležna posledica neke pogodbe ali dogovora ali kaj med možem in ženo, družina je kosček raja, svetel žarek, ki še sije skozi zaprta rajska vrata v tlo. To je svetel in tople žarek, ki vsakemu rodu v njegove skrbi in težave prinaša nekaj veselja in toplega oddiha.

Tako ozračje pa more dihati samo iz družine, ki ima svoje korenine v Bogu. Iz Boga smo in le to daje našo življenje vredno življenja, če družine vodijo svoj zarod k Bogu.

Vez med možem in ženo mora biti duhovna

Bolj kakor na katerokoli važno zadevo se je na ustanovitve družinske skupnosti treba temeljito pripraviti. Vse drugo se more izpremeniti, ta pa je življenjska in najtrajnejša. Pri tem ne sme odločati ne lepota, ne denar, čeprav ob prazni skledi ljubezen sama težko diha. Toda vse to se da nadomestiti z najvažnejšim, to pa je: duhovna zveza med možem in ženo. Duhovno morata biti mož in žena med seboj povezana, le potem bosta mogla prav prenašati vse težave, ki so z vsakim družinskim življenjem združene, in jih zmagovati, ker ni zakonske skupnosti in ni družinskega življenja, v katerem prej ali slej ne bi bila mož in žena prisiljena napeti vse sile, da obvarujeta svoje gnezdece. Ta duhovna zveza med možem in ženo pa je nekaj več kot zaljubljenost. Po njej se drug drugemu dasta, se drug za drugega žrtvujeta in s temi medsebojnimi žrtvami se bogati nov rod. Spoštovanje morata imeti drug do drugega — to je tisto trajno razpoloženje v zakonu, ki vedno ostane in skupno življenje vzdržuje na višini. Medsebojno spoštovanje med možem in ženo je tisti skalnati temelj, ki ga ne razrušijo ne viharji in nobene povodnji ne odnesejo. V četrti zapovedi je spoštovanje otrok do staršev ukazano kot prvi

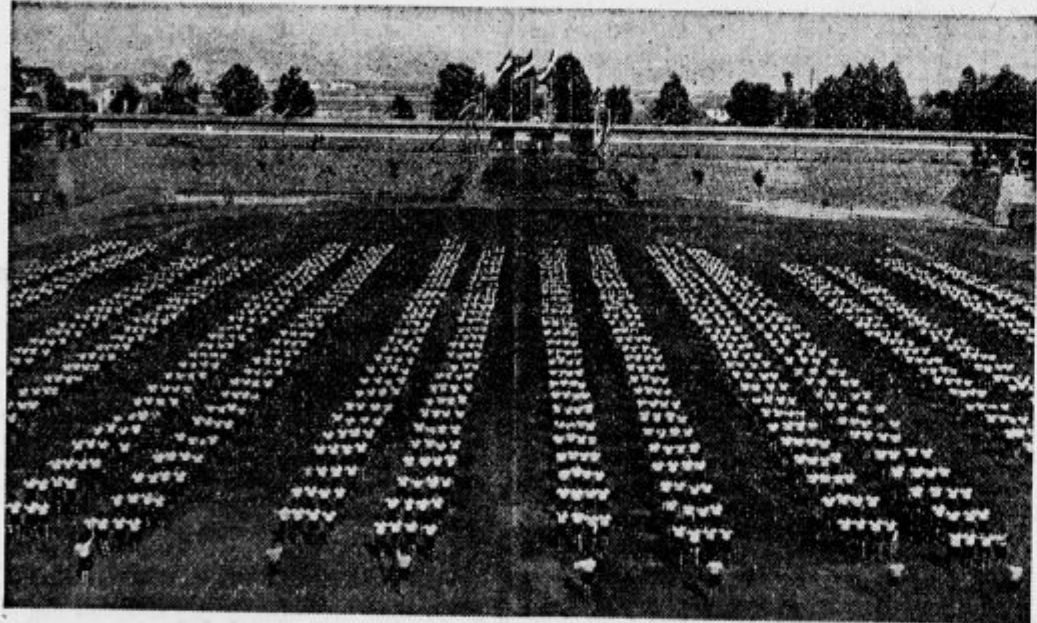

Slovenski fantje izvajajo proste vaje.

pogoj k zemski sreči. Isto velja za starše med seboj, med očetom in materjo. Kakor vsem vam želim vso družinsko srečo, tako tudi želim, da bi odnose med seboj in ženo gradili na spoštovanju, da se boste v zakonu dopolnjevali, da bo tudi v vašem zakonu »dvoje v enem«.

Zakon je zakrament

Tudi sv. oče, ki gleda vse bolj daleč v svet kot mi, pravi, da je največja nevarnost za narode, zlasti krščanske, v tem, da so izgubili pravo pojmovanje o svetosti zakona in družinskega življenja. Da bi narodom pomagal pridobiti si nazaj to

Proste vaje slovenskih fantov na ljubljanskem Stadionu ob lanskem mednar. mladinskem taboru.

CISTEK

Na Prešernovem tihem domu

Ne na onem, kjer je zagledal beli dan, marveč na onem, kjer je sprejel svoj večni mir. In pozen vnuk poroka k tvojmu grobi...
poje Prešernov verz.

Poromajmo torej na Prešernov grob. Kateri na dan obletnice njegove smrti niste mogli tja poromati v resnici, pa pojdit sedaj v duhu s tem-le spominom.

Letos, 8. februarja, je bil res prav pomladni dan v Kranju, kaj šele na Prešernovem grobu. Njegovi častilci niso pozabili Prešernovega groba.

Niso pozabili? Ne vem, če je to povsem prav rečeno. Res da so bili na grob položeni štirje šopki, ne ravno veliki; dva v rdečih nageljnih s slovensko trobojnico in dva v belem telohu med belimi zvončki. Čebele so, za ta čas nenavadno, živahno šumele po mladem cvetju. Le to je bilo čudno videti, da se bralke sladkega medu niso kar nič pomidile, niti ena med njimi ne, na rdečem cvetu, ampak vse se koplile le v obeh belih šopkih.

Na peščenem obrobku pa je gorelo osem sveč. Morda je bilo to slučajno tako, morda je kdo pri tem mislil na osmi februar?

Spomeniku samemu se pozna, da že dolgo stoji. Napis na vzhodni strani nam pove:

V PESMIH
neumrlimu
postavili
častitelji njegovi
1852

Stoji torej že blizu devetdeset let. Težko, da bi se obdržal še enkrat toliko let. Stoletnico pa bo že dočkal. Pred leti ga je morala že neka roka popravljati, ker se v marmornatih tenkih razpokah vidijo rumenkaste lise, ki motijo sicer lepo ponositost grobnega spomenika. Prav tako je že pričel razpadati spomenikov zaglavak, ki mu manjka oziroma se mu pošasi odkriva zob za zobom ob slikovitem marmornatem robu.

Vzporedno s kamnom blede tudi napis:

Dr
France Prešerin
rojen v Verbi 3. decemb.
umerl v Kranju 8. febr.
1849
Ena se Tebi je želja
spolnila:
V zemlji domači de
truplo leži.

Presenetljivo lepo pa se med vsem raznoterim bledenjem in staranjem blestita v zlatem žaru: Lira in lovorjev venec. Tako se moreš tudi ob tem spomeniku spomniti pomembnih besed: »Si hi tačebunt, lapides clamabunt...« Lira in lovor priča neumrljivosti Prešernovega genija.

Toda Prešernov grob tudi sicer v letu ni zapuščen. Zeleno smrečje na grobnih gredicah namreč kaže, da spe pod njim rože, ki ožive in zacveto

odrešilno visoko pojmovanje družine, je izdal prelepo okrožnico »Casti Conubii«. Zakon ni kakšna pogodba napol trgovska, napol družabna, zakon ni dogovor, ki naj velja dokler, to prija nekemu mehkušnemu razpoloženju, zakon je zakrament, kakor sv. krst, sv. Evharistija. Kakor drugi zakramenti človeka podpirajo, tako tudi zakrament sv. zakona daje zakoncem potrebno moč — dejansko milost. Imejte to veličino zakona vedno pred očmi: zakon je zakrament.

Varčujte z denarjem, telesnimi in duševnimi močmi

Vsak ima pravico ustanoviti si družinsko skupnost in Cerkev prav v našem času vedno glasneje poudarja, da mora vsak moški s svojim duševnim ali ročnim delom toliko zaslužiti, da si bo v pravih letih mogel ustanoviti družino, da ne bo materi — ženi treba hoditi za kruhom, ko ima vendar v družini vse drugačno mesto. Je pa družinsko življenje neprestano združeno tudi z žrtvami. In najboljša priprava na zakon je: učiti se žrtvovanja. Zaradi te duševne priprave pa tudi zaradi materialnih vprašanj samih vam pravim: Varčujte v teh letih, da bo družinska skupnost kadarkoli si jo boste pač ustanovili, že imela ob

Slovenski fant na drogu.

sebi nekaj zaloga. Varčujte z denarjem, varčujte s telesnimi in duševnimi silami. Le kdor čil in ohranjen stopi v zakonsko skupnost, ji bo mogel dati polno duševno in telesno življenje. Varčevanje z denarjem in telesom vam bo dalo srečen zakon, kdor pa iz kakršnihkoli okoliščin v zakon ne stopi, mu tako življenje da srečno in lahko starost. Ne morem razumeti fanta, ki brez kvante in pol litra vina ne more biti vesel, saj vendar eno in drugo pravo veselje le ubija. Kdor s tem trati mlade moči, zapravlja veliko bogastvo, ki ga bo v zakonu težko pogrešal.

Dragi fantje, raste in živite tako, da boste zmogli ko pride čas, ustanoviti družino po božji zamisli, da bo vsaka vaša družina kosček izgubljenega raja.

„Vorošilov prekop“ med Donavo in Volgo

V pripravljanih delih so sovjeti zgradili 11 koncentracijskih taborišč za 60.000 kaznjencev

Sovjetska vlada se bavi z velikopoteznim načrtom, kako bi s prekopom zvezala Don in Volgo. Ta prekop bi spadal k tistim vodnim prometnim vezem, med katerimi sta izpeljani že zveza med Vzhodnim in Belim morjem in prekop Volga—Moskva. Tozadevni načrti so že zelo stari, saj so se inženirji s takimi mislimi pečali že v 17. stoletju. Od kar pa je sovjetska oblast vojno industrijo iz Leningrada prestavila bolj v notranjost proti Uralu in v okolice Volge, se je potreba po vodni zvezi med Donom in Volgo še bolj pokazala.

Za prekop med Donom in Volgo nameravajo pri mestu Komovskoje na Donu zgraditi velik jez 37 m visok in 12 m dolg. S tem jezm bi med Donom in Volgo nastalo veliko umetno jezero, ki bi merilo 56 milijard kub. metrov. Suha zemlja med obema velepotokoma pa bi se tako skrajšala, da bi bil pravi krekop dolg samo 40 km. Tako bi nastala 638 km dolga vodna pot, ki bi se začela v Rostovu na Donu in bi segla v mesto Krasnoarmijsk na Volgi, kjer bi bilo zadnje pristanišče. Nova vodna zveza naj bi omogočila lahek in cenen prevoz blaga iz pristanišč ob Črnem, Kaspiškem in Azovskem morju proti moskovskemu pristanišču in odtod dalje na sever sovjetske Rusije.

Po gospodarskem računu sovjetskih inženirjev bi se na leto po tem prekopu prepeljalo 20 milij. ton blaga, predvsem premoga, lesa, rudnin in zemeljskih olj. — To je veliko več, kar sta v prvih letih svojega obstoja zmogla Sueški in Panamski prekop. Gradbeni stroški znašajo po proračunu 5 milijard rubljev, graditi bi ga bilo pa

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite
zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Frans-Josef« grenčice.

Bolnišnice — varne pred bombami

Zdaj gradijo v Angliji podzemne bolnišnice, ki bo imelo v njih 15.000 bolnikov prostora. Bolnišnice bodo že 15. marca izgotovljene in tako je že zdaj poskrbljeno, da v primeru vojne ne bi bili bolniki v nobeni nevarnosti. Klinike stojijo pod betonsko plastjo, ki je 3 m debela in ki je tudi najhujše letalske bombe ne bodo mogle porušiti. Izdatki za te bolnišnice so preračunani na 20 šilingov za posteljo. Ko bodo te kleti zgrajene, bodo po mnenju strokovnjakov trajale tudi 1000 let dolgo. V mirnih časih bo mogoče te bolnišnice uporabljati za shrambo avtomobilov in za podobno. Polagoma pa resnično se bodo naši sodobniki spremenili v jamske ljudi...

Francove čete so iznašle novo propagandno sredstvo: rakete napolnjujejo s časopisi in jih izstreljujejo proti zadnjim ostankom rdeče vojske, da bi tudi tam brali, kako se vojna razvija in opustili nesmiselni odpor

skih užtikov, da se ne bi samo ponašali z njegovim delom, marveč da bi sprejeli in spolnili tudi njegovo srčno misel.

Ko smo se torej v govorih in listih, v šoli in gledališču in tudi na njegovem grobu spominjali Prešernove 90 letnice, smo si tu in tam rekli: »Sedaj pojdemo Prešernovi 100 letnici naproti.«

Stoletnici naproti? Pa kakšna bo ta stoletnica, če še do tedaj ne bo spolnjena Prešernova srčna želja? Naš veliki pesnik, klicar in prerok čaka na naša dejanja.

Potem pa moramo preusmeriti marsikaj v našem knjižnem, narodnem, socialnem, političnem in gospodarskem življenju.

Preden smo na spominski dan zapustili Prešernov tih dom smo videli ob njem še zanimiv prizor, ki nam more v podobni služiti za to, kar smo hoteli povedati v besedi.

Mlad fotografski amater je pristopil z mlado deklico, da jo naslika: stoječo ob pesnikovem grobu. Deklica ni vedela, kako in kam naj se prav za prav obrne. Amater pa je vedel, kaj hoče in naravnal je dekličin obraz in pogled, kakor je rekel: »Naravnost v Prešernovo ime.«

Deklica je z mirnim obrazom in pogledom obstrelila ob grobu in Prešernovem imenu.

Amater je pripravil pripravo. »To bo lepa slika. V ozadju se vidijo tudi ožarjene snežene planine...«

Fotograf je v svojo zadovoljnost zajel zaželeno sliko v svoj pripravo.

Ko bi bila vsa Slovenija tako zaverovana v Prešernovo domoljubno in miroljubno misel. To šele bi bila lepa slika! In v ozadju bi žarele slovenske gore...

»Vremena bodo Kranjcem se zjasnila...« B.S.

